

20 דצמבר 2018
י"ב טבת, תשע"ט

לכבוד

יו"ר ועדת השרים לענייני חקיקה, השרה איילת שקד
חברות וחברי ועדת השרים לענייני חקיקה

הנדון: התייחסות שדולת הנשים להצעות חוק העולות לדיון ביום א' הקרוב

מכובדותי ומכובדיי,

שדולת הנשים בישראל פועלת מאז הקמתה לקידום השוויון בין המינים במדינת ישראל ולמיגור האפליה, ההטרדה והאלימות נגד נשים בכל הזירות. שדולת הנשים רואה חשיבות רבה בקידום זכויות נשים בחברה הישראלית ופועלת לשם כך הן בזירה המשפטית והן במסגרת חקיקה שמקדמת השדולה בכנסת ישראל. ביום ראשון הקרוב תעלנה לדיון בוועדה הצעות חוק שיש בהן להשפיע על חייהן ומעמדן של נשים בישראל.

נודה לעיונכם/ם בחוות דעתנו המצורפת.

בברכה,

מרים זלקינד, עו"ד

מנהלת קידום מדיניות וחקיקה

מיכל גרא מרגליות, עו"ד

מנכ"לית שדולת הנשים בישראל

העתקים:

יו"ר הוועדה לקידום מעמד האישה, ח"כ עאידה תומא-סלימאן

יו"ר הרשות לקידום מעמד האישה, גב' אוה מדז'יבוז'

ח"כ יעקב מרגי

ח"כ שולי מועלם-רפאלי

ח"כ אילן גילאון

ח"כ משה גפני

ח"כ עליזה לביא

הצעות חוק העולות לדיון ביום א' הקרוב והנוגעות לזכויותיהן ומעמדן של נשים בישראל ולקידום שוויון מגדרי:

1. הצעת חוק זכויות הסטודנט (תיקון - מסלולי לימוד נפרדים), התשע"ט-2018 של חה"כ יעקב מרגי

ושולי מועלם-רפאלי (פ/5887): הצעת החוק מבקשת לקבוע כי מוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל יהיו רשאים לקיים לימודים אקדמיים בהפרדה מגדרית.

תופעת הדרת הנשים בישראל על שלל נגזרותיה, ובכלל זה בתחום ההשכלה הגבוהה, מהווה איום של ממש על ההישגים המשמעותיים בתחום זכויות הנשים והשוויון המגדרי בישראל. בשנים האחרונות נעשים ניסיונות רבים להצר את רגליהן של נשים, להדיר אותן ממרחבים ציבוריים שונים ולקבע נורמות מפלות ופסולות של הדרה והפרדה מגדרית. הצעת החוק שלפנינו מבקשת להעמיק ולקבע מגמה מסוכנת זו.

תופעת ההפרדה המגדרית אשר קיימת כיום בחלק מהמוסדות האקדמיים בארץ, גובה כבר עתה מחיר כבד ופוגעת בשוויון: סטודנטיות במוסדות להשכלה גבוהה אשר בהם מונהגות תכניות נפרדות לחרדים, ובתוכן הפרדה בין נשים לגברים, סובלות מהדרה פיזית ומ"זליגה" של דרישות צניעות והפרדה ביחס למרחבים רבים באקדמיה. נשות אקדמיה, אשר עובדות במוסדות להשכלה גבוהה בהם מונהגות תכניות לחרדים, מוגבלות באשר לאפשרויות לכהן וללמד במסלולים הנפרדים, רק בשל היותן נשים, וללא שום קשר למוניטין, הניסיון והידע האקדמי שצברו. זאת ועוד, קיים קשר הדוק בין הפרדה על בסיס מין לבין אי שוויון כלכלי וסימבולי ואכן בהלכה הפסוקה נקבעה זה מכבר **חזקה** כי הפרדה על בסיס מין פוגעת בזכות לשוויון ובזכות לכבוד.

התייחסות לאדם באופן שונה בשל מינו, מקום בו אין מינו של אדם רלבנטי, **פוגעת בליבת הזכות לכבוד ולשוויון** שכן ההפרדה ביסודה **מרדדת את הפרט ממורכבותו ומייחודו**, ומכתיבה את היחס אליו בהתאם להשתייכותו הקבוצתית. ביסודה של ההפרדה עומדת תפיסת עולם בה ניתן להתייחס לאדם באופן שונה רק בשל מינו. זוהי תפיסת עולם בה באופן קטגורי איש ואישה אינם שווים זה לזו רק בשל מינם וללא תלות במאפייניהם.

יצוין כי שדולת הנשים בישראל תומכת בלב שלם בשילוב האוכלוסיות החרדיות והדתיות בכל שדרות החברה ומוסדות המדינה. אלא ששילוב כאמור אסור שידחוק את רגליהן של נשים ואין לתקן עוול אחד באמצעות יצירת עוול אחר. קיימים פתרונות רבים המאפשרים שילוב ראוי של חרדים ודתיים ללא פגיעה במעמדן של נשים.

הענקת תוקף חוקי לתופעה החמורה והמסוכנת של הדרת נשים והפרדה מגדרית, כמוצע, תאפשר להכשיר אותן נורמות מפלות ומדירות גם במרחבים נוספים כגון שוק התעסוקה והמרחב הציבורי כולו. ההצעה חותרת לפיכך תחת היסודות הדמוקרטיים של מדינת ישראל ונוגדת מכל וכל את העקרונות של שוויון וכבוד אדם, סותרת את חוקי היסוד, מנוגדת לאמנות בינלאומיות עליהן חתומה ישראל ולפסיקותיו של בית המשפט העליון. אם תתקבל ההצעה קיים חשש אמיתי כי התוצאה תהיה פגיעה קשה במרקם החיים ובשוויון בין המינים בישראל ודחיקת ההישגים בתחום זה עשרות שנים לאחור. **אשר על כן, אנו מסתייגות**

בחרifות מן ההצעה ומבקשות מכם ומכן שלא לתמוך בה.

2. הצעת חוק השוואת תנאי שכר לקבוצות שאסור להפלותן (תיקוני חקיקה), התשע"ח-2018 של ח"כ אילן

גילאון ואח' (פ/5128): הצעת החוק מבקשת לתקן את חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, תשמ"ח-1988 ואת חוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, תשנ"ו-1996 במטרה להפסיק את ההפליה הפוגענית נגד עובדים ועובדות מאוכלוסיות הסובלות מניצול תעסוקתי ובפרט נשים חרדיות המופלות באופן שיטתי בשוק התעסוקה.

התיקון המוצע לחוק שוויון הזדמנויות בעבודה קובע שמסגרת העסקה המיועדת לקבוצה שאסור להפלותה (כגון הפליה מחמת מין, מעמד אישי, השקפה, לאומיות ועוד) תחשב למסגרת העסקה מפלה אם **תנאי השכר באותה מסגרת פחותים מהתנאים הניתנים לעובדים המבצעים עבודה שווה (או שוות ערך) אצל אותו מעסיק** (חברת אם וחברת בת ייחשבו למעסיק אחד וכך גם מעסיק השולט במספר חברות). תיקון זה נועד להתמודד בעיקר עם הפליה שיטתית של נשים חרדיות, המשתלבות אמנם בשיעורים הולכים וגדלים בשוק התעסוקה (נכון לנובמבר 2017 שיעור התעסוקה בקרב נשים חרדיות עמד על 72.8%), אולם איכות התעסוקה ותנאי השכר שלהן ירודים (כך למשל נמצא כי נשים חרדיות משתכרות בממוצע 5,973 ש"ח בחודש בעוד שעובדות יהודיות שאינן חרדיות משתכרות 9,399 ש"ח בחודש). התיקון יפתור למשל את המצב בו נשים חרדיות העובדות במרכזי תעסוקה בהייטק בחברות בת, מופלות בשכרן ובתנאייהן לעומת העובדות והעובדים בחברת האם.

התיקון המוצע לחוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם נועד גם **הוא למנוע מצב בו עובדות ובכללן נשים חרדיות המועסקות בחברות ההייטק (המוחרגות כיום מהחוק) בידי חברות קבלן חרדיות מופלות בשכרן לעומת עמיתיהן ועמיתותיהן לעבודה**, שחלקם מבצעים את אותה עבודה בדיוק.

יצוין כי מזה למעלה שנה פועל בשדולת הנשים בישראל קו פתוח ייעודי לזכויות נשים חרדיות בעבודה, שנתן עד כה מענה ליותר מ-1,000 נשים. דו"ח שפרסמה השדולה באוקטובר 2018, בתום שנת הפעילות הראשונה של הקו (בו ניתן לעיין כאן), עמד על כך שעובדות חרדיות סובלות מהפרה שיטתית של זכויות קוגנטיות וזכויות אחרות בדיני עבודה ואחת מהמלצותיו המרכזיות היא החלת תכנית לאומית לשיפור איכות התעסוקה של נשים חרדיות, וקביעת יעדים איכותניים ומספריים הנוגעים לשכר, להכשרה, להיקפי משרה ולמעמד בשוק העבודה. זאת בנוסף ליעדי התעסוקה הקיימים המתייחסים בעיקר להרחבת שיעור ההשתתפות של האוכלוסייה החרדית בשוק העבודה, בדגש על השתתפות הגברים החרדים. הצעת החוק שבנדון תתרום לצמצום האפליה נגד נשים חרדיות בשוק התעסוקה. **אשר על כן, אנו מוצאות את ההצעה חשובה ביותר ומבקשות מכם ומכן לתמוך בה.**

3. הצעת חוק להרחבת הייצוג ההולם של בני האוכלוסייה החרדית ברשויות ובתאגידים ציבוריים (תיקוני חקיקה), התשע"ח-2018 של ח"כ משה גפני ואח' (פ/5286)

חקיקה ובפרט להבטיח בחוק ייצוג הולם לבני המגזר החרדי בחוק החברות הממשלתיות ובפקודת העיריות. הרציונאל העומד בבסיס ההצעה הוא כי ייצוגו של המגזר החרדי בגופים ציבוריים נמוך באופן משמעותי מחלקו באוכלוסייה ועל כן נדרשים צעדי חקיקה שיבטיחו את מקומם של בני מגזר זה בזירות קבלת החלטות בחברות ממשלתיות, בתאגידים שהוקמו על פי חוק וברשויות המקומיות, באופן שישקף את חלקו באוכלוסייה. הצעה זו עולה בקנה אחד עם חוק ייצוג הולם של בני האוכלוסייה החרדית ושל עולים חדשים בשירות הציבורי (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2016.

הצעת החוק אכן נותנת מענה לצורך קיים בייצוג ראוי לבני המגזר החרדי ואולם יש להבטיח בחוק כי ייצוג זה יובטח **באופן שוויוני** לנשים ולגברים מקרב המגזר החרדי וכי שיעורן של הנשים החרדיות במוסדות אלה **לכל הפחות לא יפחת** משיעור הגברים החרדים. יוער, כי בשל אורח חייה של החברה החרדית, נשים חרדיות זוכות כיום להשכלה רחבה יותר מגברים חרדים וגם ניסיון בתעסוקה עשיר ומגוון יותר, ועל כן אין כל קושי יישומי בהבטחת ייצוג מגדרי שוויוני, לכל הפחות, מקרב מגזר זה. עוד יודגש, כי בעוד חוק החברות הממשלתיות מעגן את חובת הייצוג ההולם לנשים (סעיף 18א לחוק) הרי שפקודת העיריות נעדרת הוראה דומה באשר לייצוג הולם לנשים בקרב עובדי העירייה, ועל כן חיוני להבטיח ייצוג שווה לנשים בתיקון הפקודה כמוצע, לצורך הבטחת שוויון מגדרי. **אשר על כן וככל שההצעה תתקבל, לעמדתנו יש לקדמה בכפוף להערה בדבר עיגון מפורש לחובת ייצוג מגדרי שווה בתיקוני החקיקה המוצעים.**

4. **הצעת חוק למניעת הטרדה מינית (תיקון – תחולה על מטפל במסגרת טיפול נפשי, בריאותי, רפואי או פארה-רפואי), התשע"ח-2018 של ח"כ עליזה לביא ואח' (פ/5570):** הצעת החוק מבקשת לתת מענה

למצב נפוץ בו נשים העוסקות במקצועות הטיפול, בעיקר כאלה הכרוכים במצבים אינטימיים וכוללים מגע בין המטופלת למטופל (כגון מקצועות העיסוי) חשופות להצעות מיניות מצד המטופלים. תעשיית הזנות משתמשת לעיתים קרובות במונחים כגון "עיסוי" ודומיהם כדי להסוות מרשויות החוק כי מדובר בעצם בניצול נשים בזנות. עיוות זה במונחים זה מוביל לכך שמטפלות במגע נחשפות מדי יום לפניות רבות, במסגרתן מוצעות להן הצעות מיניות.

החוק למניעת הטרדה מינית אוסר כיום על הצעות או התייחסויות מיניות חוזרות ונשנות, למעט במקרים של יחסי מרות בהם אפילו הצעה אחת מהווה הטרדה מינית מתוך הבנה כי פערי הכוח בין הצדדים יקשו או יאינו את היכולת של הצד המוצע לסרב (כגון קטינה מול בגיר, מטופלת מול מטפל, תלמידה מול מורה, עובדת מול מעסיק וכד'). בעניינן של מטפלות במקצועות המגע, לא מתקיימים לכאורה יחסי כוח מסוג זה בהם מאוינת יכולתן לסרב להצעות המיניות. אולם עיסוקן הייחודי המערב מגע ועיוות המונחים שהוזכר לעיל, הופכים אותן, כאמור, למטרה נוחה וזמינה להצעות מיניות שגם אם הן חד פעמיות (בהנחה אופטימית שהן מסרבות לאחר הפעם הראשונה וההצעות נפסקות) יש בהן כדי לפגוע בהן ולהשפיל אותן. אם ייקבע כי גם הצעה מינית חד פעמית בסיטואציה של יחסי טיפול מהווה הטרדה מינית, יהיה בכך כדי למנוע את הפגיעה בנשים רבות במקצועות הטיפול הנאלצות להתמודד עם מצבים אלה. **אשר על כן, אנו מוצאות את ההצעה חשובה ומבקשות מכם ומכן לתמוך בה.**